

Jan Hoen vertelt

Hij is geboren op 20 januari 1932 uit het huwelijk van Gerard Hoen en Lena Jansen en heeft de oorlog dus bewust meegemaakt. Jan is in '57 gelukkig getrouwd met Annie Fleischeuer uit Sittard, met wie hij twee kloeke zonen heeft, Gerard en Martin en vijf kleinkinderen.

Toen zijn vader, chauffeur van hoofdingenieur Op de Kamp van de S.M. Hendrik, van werk veranderde, verhuisden de Hoens van Brunssum naar Bingelrade. Dat was in '34. Omdat de gemeentewoning naast de oude school (nu ligt daar het St. Lambertusplein) een grote tuin had, was de keuze voor vader Hoen voor dat huis vanzelfsprekend. "Vanuit het keukenraam konden we op de jongensspeelplaats kijken. We liepen altijd achter de school om naar onze gaard."

Die school maakte deel uit van een multifunctioneel gebouw, zoals ze tegenwoordig weer heren der verrijzen. Bingelrade was dus al heel vroeg modern, maar vooral economisch-zuinig bezig. De jongens en meisjes hadden toen nog aparte speelplaatsen die gescheiden waren door een hoge muur. De functies van het gebouw:

- a. Vijf schoollokalen waren op de begane grond, klas 3 en 4 op de eerste etage.
- b. Via een wenteltrap bereikte je het gemeentehuis (dat boven de klassen lag).
- c. Er was een redelijk grote gymzaal.
- d. Er was een brandweervoorziening met de nodige apparatuur.
- e. Er was een gevangenen-kot.

Toen de houten vloer in de nieuwe kerk in '34 werd aangebracht, zette één van de timmerlieden Jan, die niet uit hun buurt weg te slaan was, pardoes boven op het altaar, waar hij rustig met stukjes hout verder mocht spelen.

In 1937 verhuist het gezin naar het boerderijtje in de Geerstraat, waar nu Guido Ancion en Joyce Oijen hun atelier(s) hebben. Ook daar lag een geweldige tuin achter en Jan moest er, vijf jaar oud, stenen uit de tuin helpen rapen. Broer Joep is er met zijn moeder blijven wonen tot zij in 1984 stierf.

Er is nu al decennia lang geen winkel meer in Bingelrade, behalve dan de rijdende S.R.V. Maar vroeger waren er zeker zes, weet Jan uit zijn herinnering:

= Offermans (+ café), later café Eggen.

= Moeder (van Zef) Ackermans, rechts naast fam. Harrie Ackermans-Benes.

Daar kreeg je voor 1 cent "inne sjoonsreem drop, en... veer pakdje meteen inne brok hófe oet ut groewte blok op de toewnbank, es mam efkes neet keek?"

= Buyzers naast het huidige O.C., tevens café.

= Waar nu Cor Geilen woont.

= 'n Slagerij daarnaast

Slager Konings (uit België afkomstig) ging met vlees langs de deur. Zijn vrouw verkocht tevens stofjes. "We noemden haar "men". Zij trouwde na haar mans dood met ene Cox en toen dreven zij een Végé-winkel

= Zef Meijers. Hij ging in het begin van de oorlog naar de mijn, had eerst een verfwinkel. Later maakte diens broer Harrie er een kruidenierswinkel van.

= Mie van Sjtienne had tegenover het kerkhof de A&O-winkel.

Er was ook een smid, n.l. Sjeng Mengelers, in het huis waar tot voor kort Frans en José Simons-Bremen woonden. Hij had vier dochters.

Momenteel is er nog maar 1 café in bedrijf, n.l. op de hoek Maastrichterstraat-Dorpsstraat. Heel lang geleden was dat wel even anders. Overdreven gezegd, kun je stellen dat iedere

straat toen wel zowat een paar drankgelegenheden had. Een zeer drukbeklant café was b.v. café Ton Kuijpers+ (voorheen Zuylen) onderin het dorp aan de Kneykuilerweg).

Niet overal was er voor de oorlog een bewaarschool, ook in Bingelrade niet. Daarom kwam er een bus langs, die de kinderen ophaalde en naar de kleuterschool van Merkelbeek bracht. Die lag naast de kerk, waar nu het klooster "Het Korenveld" ligt. Op de grote school, die Jan bezocht vanaf '38 waren drie leerkrachten, Juffrouw Geuskens (Brouwers) voor klas 1 en 2, meester Teulings voor klas 3 en 4 en meester Geurts voor de klassen 5, 6 en 7. In de winter was de verwarming van de lokalen verre van ideaal. Hoge potkachels op eierkolen gaven een heel onvoordelige warmte. In bepaalde klassen vernikkelde je achterin zowat. Tegenwoordig zouden de ouders de kinderen thuislaten.

In 1945 ging Jan voor klas 7 naar Merkelbeek. (De meisjes uit het dorp volgden die hogere leerjaren in Schinveld. En in Schinveld gold: "Een jaar school Schinveld is beter dan 5 jaar H.B.S."). Hij kreeg daar, samen met Gerard Ackermans+, Harrie+ en Fien+ Theunissen les van meester Höppener. Later hadden ze les van meester Vromen, die ook boeiende praatjes voor Radio Limburg hield over het boerenleven van vroeger. Meester Vromen was een echte dialectman, die 'n jongen b.v. een draai om zijn oren gaf, toen die het woord "vlinder" gebruikte, waar hij alleen "picëpel" (papillon, Fr.?) goed genoeg vond.

In hetzelfde gebouw als waar de school en het gemeentehuis gevestigd waren, was er dus ook een klein vertrek gereserveerd om een gevangene een of twee dagen vast te houden. Eens werd de boosdoener in een weekend door de "rechterlijke macht" vergeten. Jans moeder gaf hem toen door een raampje boterhammen te eten.

Schaatsen leerde je als kleine jongen op de "Hoebert Gooyen-pool" (in de wei achter de woning waar nu Rien Strijkers woont) n.l. bij de schuren van het kasteel. Was je "volleerd", dan kon je naar de grote vijver achter het huis aan de Eindstraat, waar nu familie Sijstermans (campers) woont. Het voetballen in de wei aan de Maastrichterstraat van boer Tilmans was een belevenis op zich. Die ene koe die daar liep, werd dan buiten de omheining geleid en vastgebonden aan de wegrand (waar het gras trouwens groener en frisser was dan in de platgetrapte wei). 's Avonds namen de jongens het volgevreten dier (met een uier van heb-ik-jou-daar) dan mee naar huize Tilmans om gemolken te worden.

Voordat Offermans zijn bakkerij startte in 1951 - dat was tegenover café de Hook, voorheen Eggen en daarvoor heette het "De Kloes", achter het mooie muurkruis, waren er al heel wat broodbezorgers in Bingelrade actief (geweest):

Van Eeghem (Brunssum), Bleezer (Schinveld), Hoenen (Geleen), Heunen (Doenrade), Snackers (Wintraak), O.D.B. (Heerlen).

In het begin bezorgde bakker Offermans brood met de bakfiets. Als hij dan bij de familie Kuijpers - een van zijn beste klanten - was geweest, was de korf leeg. Die familie uit Grubbenvorst, na de oorlog "nedergedaald" naar Bingelrade, had n.l. 9 jongens en 5 meisjes: Frans, Piet, Ton+, Wiel, Mia, Harrie, Doortje, Karel, Els, Jan, Gerrit, Annie, Nellie en Lei. (Frans hielp me met het opsommen van de namen van oud naar jong).

Mia Gorissen-Hoen, Jan's zuster, werkte vanaf '53 in de bakkerij. Toen nog ging de bakker één keer per week deeg met toebehoren ophalen bij de klanten om het in zijn bedrijf (af) te bakken. Vroeger maakten mensen blijkbaar makkelijker hun eigen vla- en/of brooddeeg dan nu.

In 1955 moesten de schoolklassen plaatsmaken voor bakkerij Offermans. Het toen net nieuwe schoolgebouw nam zowat de hele gaard van Gerard Hoen in beslag. Het eerste stuk had de

familie al eerder moeten afstaan voor het oprichten van de "vogelsjtang". Die school is in de tachtiger jaren weer vervangen door nieuwbouw.

Annie, de vrouw van Jan, is ondertussen bezig geweest met het wasgoed van de parochiekerk. Die kerk is trouwens ook Jan's tweede liefde, maar ook de seculiere sector van het dorp weet Jan's veelzijdig vakmanschap op waarde te schatten. "Dat moet hij beslist van zijn vader hebben", beweert Clara Lemmens-Smeets "de de Veel" en zij heeft recht van spreken. Daar kan de toneelclub ook van meepraten. Onlangs was hij bezig met de reparatie van een boomkruis, dat aan de lindeboom hangt op de hoek Eindstraat-Maastrichterstraat. Precies en puik werk!

Deze anecdotische historiën zijn met veel plezier uit Jan Hoens mond opgetekend door Lei Hannen.